

TĂNG CƯỜNG PHÒNG NGỪA TÌNH HÌNH CÁC TỘI PHẠM XÂM PHẠM NHÂN PHẨM, DANH DỰ CỦA CON NGƯỜI TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH TỪ GÓC ĐỘ NẠN NHÂN CỦA TỘI PHẠM

STRENGTHENING PREVENTION OF CRIMES AGAINST HUMAN DIGNITY AND HONOR IN HO CHI MINH CITY FROM THE PERSPECTIVE OF CRIME VICTIMS

Phan Tô Ngọc¹

Ngày tòa soạn nhận được bài báo: 04/05/2022

Ngày nhận kết quả phản biện đánh giá: 04/11/2022

Ngày bài báo được duyệt đăng: 29/11/2022

Tóm tắt: Bài viết phân tích khái lược tình hình nạn nhân của các tội phạm xâm phạm nhân phẩm, danh dự của con người trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh giai đoạn 2010-2021; phân tích làm rõ các nguyên nhân từ phía nạn nhân dẫn đến tình hình các tội phạm xâm phạm nhân phẩm, danh dự của con người trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh. Từ đó kiến nghị các biện pháp tăng cường phòng ngừa tình hình các tội phạm xâm phạm nhân phẩm, danh dự của con người trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh từ góc độ nạn nhân của tội phạm.

Từ khóa: Nạn nhân, Phòng ngừa tình hình tội phạm, Các tội phạm xâm phạm nhân phẩm, danh dự của con người, Thành phố Hồ Chí Minh.

Abstract: The article briefly analyzes the situation of victims of crimes against human dignity and honor in Ho Chi Minh City in the period 2010-2021; analyzing and clarifying the causes from the victim's side leading to the situation of crimes against the human dignity and honor of people in Ho Chi Minh City. Since then, it has proposed measures to strengthen the prevention of crimes against the human dignity and honor in Ho Chi Minh City from the perspective of the victim's side.

Keywords: Victims, Crime prevention, Crimes against the human dignity and honor, Ho Chi Minh City

¹ Thẩm phán Tòa án nhân dân cấp cao tại Thành phố Hồ Chí Minh

I. Dẫn nhập

Phòng, chống tội phạm là một trong những nhiệm vụ trọng yếu, cấp bách, thường xuyên, liên tục và lâu dài nhằm thực hiện Hiến pháp và pháp luật, góp phần bảo vệ công lý, bảo vệ quyền con người, quyền công dân, bảo vệ lợi ích của Nhà nước, quyền và lợi ích hợp pháp của tổ chức, cá nhân. Chiến lược quốc gia phòng, chống tội phạm giai đoạn 2016 - 2025 và định hướng đến năm 2030 đã nhấn mạnh quan điểm: “Phòng, chống tội phạm là nhiệm vụ của toàn Đảng, toàn dân và toàn quân, trong đó các cơ quan chức năng làm nòng cốt, vai trò, trách nhiệm người đứng đầu các cấp, các ngành, cơ quan, tổ chức, đơn vị, địa phương nhằm huy động sức mạnh tổng hợp của hệ thống chính trị và nhân dân tích cực tham gia có hiệu quả công tác đấu tranh phòng, chống tội phạm; đề cao vai trò, trách nhiệm và tính chủ động, sáng tạo của Mặt trận Tổ quốc các cấp, các tổ chức đoàn thể, quần chúng nhân dân.”² Trong cơ chế hành vi phạm tội của các tội xâm phạm nhân phẩm, danh dự của con người, nạn nhân có vai trò quan trọng. Những hành vi, xử sự của nạn nhân có thể trở thành các nguyên nhân và điều kiện dẫn đến hành vi phạm tội. Vì vậy, hạn chế thấp nhất nguy cơ trở thành nạn nhân của các tội xâm phạm nhân phẩm, danh dự của con người là một trong các giải pháp quan trọng trong phòng ngừa

tình hình các tội phạm xâm phạm nhân phẩm, danh dự của con người trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh.

II. Cơ sở lý thuyết

Bài viết dựa trên các lý thuyết về tội phạm và cấu thành tội phạm của các tội xâm phạm nhân phẩm danh dự của con người và lý thuyết về nạn nhân học và lý thuyết về phòng ngừa tội phạm.

2.1. Lý thuyết về tội phạm và cấu thành tội phạm của các tội xâm phạm nhân phẩm, danh dự của con người

Lý thuyết về tội phạm và cấu thành tội phạm là một hệ thống lý luận nền tảng trong Luật Hình sự Việt Nam, trong đó làm rõ những dấu hiệu và những yếu tố cấu thành tội phạm, trong đó có nhóm tội xâm phạm nhân phẩm, danh dự của con người gồm 12 tội, là: Tội hiếp dâm (Điều 141); Tội hiếp dâm người dưới 16 tuổi (Điều 142); Tội cưỡng dâm (Điều 143); Tội cưỡng dâm người từ đủ 13 tuổi đến dưới 16 tuổi (Điều 144); Tội giao cấu hoặc thực hiện hành vi quan hệ tình dục khác với từ đủ 13 tuổi đến dưới 16 tuổi (Điều 145); Tội dâm ô người dưới 16 tuổi (Điều 146); Tội sử dụng người dưới 16 tuổi vào mục đích khiêu dâm (Điều 147); Tội mua bán người (Điều 150); Tội mua bán người dưới 16 tuổi (Điều 151); Tội đánh trao người dưới 01 tuổi (Điều 152); Tội làm nhục người khác (Điều 155); Tội vu khống (Điều 156).³

² Chiến lược quốc gia phòng, chống tội phạm giai đoạn 2016 - 2025 và định hướng đến năm 2030 ban hành kèm theo Quyết định số 623/QĐ-TTg ngày 14 tháng 4 năm 2016 của Thủ tướng Chính phủ.

³ Trường Đại học Luật Hà Nội (2019), Giáo trình Luật Hình sự Việt Nam, Phần chung. Nxb. Công an nhân dân, tr.59-264; Nguyễn Ngọc Hòa (2008), Tội phạm và cấu thành tội phạm. Nxb. Công an nhân dân, tr. 11-200; Trường Đại học Luật Hà Nội (2019), Giáo trình Luật Hình sự Việt Nam, Phần các tội phạm, Quyển 1. Nxb. Công an nhân dân, tr.114-146.

2.2. Lý thuyết về nạn nhân học

Lý thuyết về nạn nhân học là một phần trong lý thuyết của Tội phạm học trong đó làm rõ khái niệm, phân loại nạn nhân, ý nghĩa của việc nghiên cứu nạn nhân của tội phạm, vai trò của nạn nhân trong cơ chế hành vi phạm tội, các nguyên nhân trở thành nạn nhân của tội phạm và phòng ngừa tội phạm từ góc độ nạn nhân.⁴ Bài viết vận dụng các lý luận này để làm rõ các nguyên nhân từ phía nạn nhân dẫn đến tình hình các tội phạm xâm phạm nhân phẩm, danh dự của con người trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh, từ đó kiến nghị các giải pháp tăng cường phòng ngừa tình hình các tội phạm xâm phạm nhân phẩm, danh dự của con người trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh từ góc độ nạn nhân của tội phạm.

2.3. Lý thuyết về phòng ngừa tình hình tội phạm

Lý thuyết về phòng ngừa tình hình tội phạm là một nền tảng lý luận quan trọng trong đó làm rõ các nguyên tắc, các cơ sở, các nội dung phòng ngừa tình hình tội phạm; chủ thể phòng ngừa tội phạm và các biện pháp phòng ngừa tình hình tội phạm.⁵ Lý luận về phòng ngừa tội phạm cũng làm rõ lý luận về phòng ngừa tình hình tội phạm từ khía cạnh nạn nhân của tội phạm. Bài viết vận dụng những lý luận này để kiến nghị các giải pháp tăng cường phòng ngừa tình hình các tội phạm xâm phạm nhân phẩm, danh dự của con người trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh.

III. Phương pháp nghiên cứu

Các phương pháp thống kê, so sánh, phân tích, bình luận, quy nạp, diễn dịch, suy luận logic, nghiên cứu điển hình được sử dụng để khái quát tình hình nạn nhân của các tội phạm xâm phạm nhân phẩm, danh dự của con người trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh giai đoạn 2010-2021; làm rõ nguyên nhân dẫn đến nạn nhân của các tội phạm xâm phạm nhân phẩm, danh dự của con người trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh giai đoạn 2010-2021.

Các phương pháp phân tích, bình luận, quy nạp, diễn dịch, suy luận logic được sử dụng để đề xuất các biện pháp tăng cường phòng ngừa tình hình các tội phạm xâm phạm nhân phẩm, danh dự của con người trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh từ góc độ nạn nhân của tội phạm.

IV. Kết quả và thảo luận

4.1. Khái lược tình hình nạn nhân của các tội xâm phạm nhân phẩm, danh dự của con người trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh

Giai đoạn 2010-2021, các cơ quan tiến hành tố tụng của Thành phố Hồ Chí Minh (TPHCM) đã giải quyết 73.731 vụ phạm tội với 110.461 người phạm tội, trong đó có 2.015 vụ phạm các tội xâm phạm nhân phẩm, danh dự (XPNPDD) của con người (chiếm 2,73%) với 2.447 người phạm tội (chiếm 2,22%). Trong đó, nhóm tội xâm phạm tình dục (gồm tội hiếp dâm, tội hiếp dâm người dưới 16 tuổi, tội

⁴ Trần Hữu Tráng, Nạn nhân của tội phạm, Nxb. Giáo dục Việt Nam, 2011.

⁵ Trường Đại học Luật Hà Nội (2016), Giáo trình Tội phạm học. Nxb. Công an nhân dân, tr. 189-219; Võ Khánh Vinh (2008) Giáo trình Tội phạm học (In lần thứ 3 có sửa đổi, bổ sung). Nxb Công an nhân dân, tr.154-181

cưỡng dâm, tội cưỡng dâm người từ đủ 13 tuổi đến dưới 16 tuổi, tội giao cấu hoặc thực hiện hành vi quan hệ tình dục khác với người từ đủ 13 đến dưới 16 tuổi, tội dâm ô với người dưới 16 tuổi) chiếm tỷ lệ gần như tuyệt đối là 97,07% trong tổng số các tội xâm phạm nhân phẩm, danh dự của con người trên địa bàn Thành phố giai đoạn 2010-2021.⁶

Hiện chưa có số liệu thống kê chính thức về nạn nhân của tội phạm nói chung cũng như nạn nhân của các tội xâm phạm nhân phẩm, danh dự của con người trên cả nước cũng như ở địa bàn TPHCM, tuy nhiên, nếu lấy số liệu tối thiểu là mỗi vụ phạm tội có một nạn nhân thì giai đoạn 2010-2021, trên địa bàn TPHCM có tối thiểu 2015 người là nạn nhân trực tiếp của các tội XPNPDD của con người. Báo cáo của Công an TP HCM tại Hội nghị tổng kết 12 chương trình, đề án, kế hoạch hành động quốc gia vì trẻ em giai đoạn 2012-2020 trên địa bàn TP.HCM cho thấy, trong giai đoạn 2012 - 2020, có 790 vụ án liên quan đến xâm hại trẻ em. Chủ yếu là các tội danh hiếp dâm trẻ em với 232 vụ; có 372 vụ giao cấu với trẻ em và 128 vụ dâm ô trẻ em. Trong đó, huyện Củ Chi là nơi xảy ra nhiều vụ xâm hại trẻ em nhất với 117 vụ, tiếp đến là quận 9 với 109 vụ, huyện Bình Chánh 98 vụ. Về mối quan hệ giữa người phạm tội và nạn nhân, có 3% số vụ phạm tội có quan hệ họ hàng, 44% có quan hệ hàng xóm, quen biết với gia đình bị hại và gần 42% có quan hệ tình cảm nam nữ. Số liệu trên cho thấy thực trạng xuống cấp về đạo đức, nhân cách

của con người khi có đến 44% số vụ phạm tội xâm hại tình dục trẻ em trong đó người phạm tội có quan hệ hàng xóm, quen biết với gia đình nạn nhân.⁷

4.2. Những nguyên nhân từ phía nạn nhân dẫn đến hành vi phạm các tội xâm phạm nhân phẩm, danh dự của con người trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh

Trong cơ chế hành vi phạm các tội xâm phạm NPDD của con người, nạn nhân giữ vai trò rất quan trọng. Rất nhiều trường hợp nạn nhân là nguyên nhân, điều kiện để thúc đẩy hành vi phạm tội. Có thể kể đến các nguyên nhân sau đây:

- Sự quá dễ dãi trong các mối quan hệ của nạn nhân

Hiện nay, có khá nhiều người rất dễ dãi trong các mối quan hệ. Có những người vừa nhắn tin, kết bạn qua mạng xã hội hôm trước, hôm sau đã đi chơi với nhau mà không cần tìm hiểu xem người đó là ai, kết bạn nhằm mục đích gì. Thậm chí có những người vừa đi chơi lần đầu đã cùng nhau vào nhà nghỉ, khách sạn hoặc về nhà qua đêm. Những sự dễ dãi này chính là những nguyên nhân cơ bản thúc đẩy người đó trở thành nạn nhân của các tội xâm phạm NPDD của con người. Vụ án của Thái Văn Gi tại bản án số 152/2018/HSST ngày 13/11/2018 của TAND huyện H, TP HCM là một ví dụ. Thái Văn Gi, sinh năm 1991 tại tỉnh Thừa Thiên Huế; Thường trú: Thôn X, xã Ph, huyện P, tỉnh Thừa Thiên Huế; Nghề nghiệp: Thợ cơ khí; Trình độ văn hóa: 9/12; Dân tộc: Kinh; Giới tính:

⁶ Tổng hợp từ số liệu thống kê của Tòa án nhân dân Thành phố Hồ Chí Minh giai đoạn 2010-2021.

⁷ Công an Thành phố Hồ Chí Minh, Báo cáo tại Hội nghị tổng kết 12 chương trình, đề án, kế hoạch hành động quốc gia vì trẻ em giai đoạn 2012-2020 trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh.

nam; Tôn giáo: không; Quốc tịch: Việt Nam; Con ông: Thái Văn H; Con bà: Trần Thị V; Vợ: Hồ Ngọc Th. Thái Văn Gi quen biết với chị Nguyễn Cẩm Tú G, sinh năm 1998 qua mạng xã hội Zalo. Khoảng 22 giờ ngày 29/6/2018 Gi nhắn tin rủ chị G đi uống nước, sau đó Gi chở chị G đến phòng Gi thuê ở nhà nghỉ Tân Kỳ, địa chỉ 8/9 ấp 1, xã Xuân Thới, huyện H. Tại đây Gi đã thực hiện hành vi hiếp dâm chị G.⁸ Trong vụ án này, chị G và Gi mới chỉ quen biết qua mạng xã hội, nhưng khi Gi rủ đi uống nước, dù đã khá muộn 22h00 ngày 29/6/2018 nhưng chị G vẫn nhận lời đi cùng Gi. Đặc biệt, khi Gi đưa lên phòng nhà nghỉ và tắt điện ngồi nói chuyện, chị G vẫn đồng ý. Chính sự dễ dãi này của nạn nhân đã làm cho Gi lầm tưởng chị G sẽ đồng ý cho Gi thực hiện hành vi quan hệ tình dục. Rõ ràng nếu chị G ngay từ đầu đã từ chối hoặc khi Gi dẫn lên phòng giữa đêm khuya, chị dứt khoát từ chối thì chắc chắn chị sẽ không thể trở thành nạn nhân của hành vi phạm tội hiếp dâm của Gi.

- Tâm lý háms lợi, lười lao động, thích hưởng thụ, thích công việc nhàn hạ, lương cao.

Đây là tâm lý khá phổ biến của một bộ phận người dân, đặc biệt là lứa tuổi mới lớn, có hoàn cảnh kinh tế khó khăn, nhưng lại lười lao động thích hưởng thụ. Điều này đã được người phạm tội lợi dụng để thực hiện các hành vi mua bán người. Thủ đoạn phổ biến của người phạm tội là lợi dụng sự thiếu hiểu biết hoặc phụ nữ

đơn thân, phụ nữ mới lớn dễ dùng thủ đoạn tạo lòng tin, hứa hẹn giúp đỡ tìm việc làm nhàn hạ, có thu nhập cao hoặc giới thiệu lấy chồng nước ngoài giàu có giúp họ có thể đổi đời. TPHCM các hành vi mua bán người còn được thực hiện thông qua di cư trái phép, di cư lao động hoặc di cư kết hôn. Người phạm tội gửi hình ảnh cho phía nước ngoài xem trước, khi được chọn, họ sẽ bố trí cho nạn nhân tự xuất cảnh ra nước ngoài, chủ yếu là Trung Quốc, Ma-lai-xi-a, Xin-ga-po. Báo cáo của Sở Lao động - Thương binh và Xã hội TPHCM cho thấy: Kinh tế khó khăn, trình độ dân trí thấp, thiếu hiểu biết hoặc không có việc làm, lười lao động là những nguyên nhân khiến nhiều người dễ trở thành nạn nhân của tội phạm mua bán người. Từ năm 2012 đến tháng 8-2020, các cơ quan chức năng tại TPHCM đã xử lý chín vụ với 26 người phạm tội, trong đó sáu vụ với 13 bị cáo đã bị xét xử.⁹

- Gia đình thiếu sự quan tâm, chăm sóc, giáo dục con cái

TP HCM là một thành phố năng động, cuộc sống của nhiều gia đình còn vất vả, mãi lo làm việc kiếm sống nên thiếu sự quan tâm, dạy dỗ, giáo dục con cái nên khả năng tự phòng vệ của trẻ em là rất thấp. Nhiều trẻ em trở thành nạn nhân của các tội xâm phạm NPDD của con người nhưng vẫn im lặng, dẫn đến hành vi phạm tội kéo dài. Vụ án của Nguyễn Văn H tại bản án số 338/2019/HSST là một ví dụ. Nguyễn Văn H sinh ngày 11/3/2000 tại Đồng Tháp

⁸ Tòa án nhân dân huyện H Thành phố Hồ Chí Minh, Bản án số 338/2019/HSST ngày 13/11/2018 xét xử Thái Văn G phạm tội hiếp dâm.

⁹ Quý Hiền, Quang Quý, Đấu tranh với tội phạm mua bán người ở TP Hồ Chí Minh, đăng trên Báo Nhân dân online ngày 14/01/2021. Nguồn: <https://nhandan.vn/da-tranh-voi-toi-pham-mua-ban-nguoi-o-tp-ho-chi-minh-post631701.html>.

hiện cư trú tại: 57/71 ấp A, xã B, huyện C, TPHCM; nghề nghiệp: không; trình độ học vấn: 3/12; cha: Nguyễn Văn Tuấn (1977), mẹ: Nguyễn Thị Mến (1983). Ông T lên TPHCM sống như vợ chồng với bà Nguyễn Thị Hồng Ph tại nhà trọ số 57/71 ấp A, xã B, huyện C, TPHCM từ tháng 7/2018.

Ông Nguyễn Văn T có con riêng là Nguyễn Văn H. Bà Nguyễn Thị Hồng P có hai con riêng là Võ Thị Hồng N (sinh ngày 16/7/2009) và Võ Tấn Đ (sinh ngày 16/10/2007). Từ tháng 9/2019 thì có thêm Nguyễn Chí N là em họ của H ở cùng. Trong nhà trọ, ông T và bà P ngủ dưới tầng trệt, còn 4 đứa trẻ ngủ cùng nhau trên gác. Lúc 02 giờ ngày 30/12/2018, lợi dụng lúc người khác ngủ say, H bò qua người Đ để thực hiện hành vi quan hệ tình dục với N (lúc này mới 9 tuổi, 5 tháng 14 ngày). Đáng chú ý là, ngoài lần thực hiện hành vi này, H đã hai lần thực hiện hành vi tương tự với N vào đầu tháng 10/2018 và tháng 12/2018, trong đó đã có lần bé N có mách lại với ông T và ông T đã mắng H không được làm vậy với em.¹⁰ Trong vụ án này, nguyên nhân dẫn đến bé H trở thành nạn nhân của tội phạm chính là sự thiếu quan tâm chăm sóc, nuôi dạy, giáo dục của ông T và bà P. Thậm chí ngay cả khi bé N đã mách với ông T về hành vi của H, nhưng ông T vẫn chỉ mắng H mà không có những biện pháp thiết thực hơn để ngăn chặn hành vi của H, ngăn chặn nguy cơ tiếp tục trở thành nạn nhân của N.

Vụ án Võ Ngọc L tại bản án số 206/2020/HS-ST ngày 22/6/2020 của TAND TP HCM. L sinh năm 1985 tại TP HCM. Nghề nghiệp: Lái xe. Trình độ học vấn: 8/12, có vợ, đã ly hôn. L là bạn ông Kh nên thường đến nhà ông chơi. Một ngày tháng 10 năm 2018, L đến nhà ông Kh ăn uống và ngủ tại phòng khách. Khoảng 8h00 sáng hôm sau, L tỉnh dậy đi vào phòng ngủ của vợ chồng ông Kh nằm chơi games và xem phim hài trên điện thoại. Một lúc sau, cháu Th (sinh ngày 01/3/2011) là con ruột ông Kh vào phòng nằm cạnh L để xem cùng. Lợi dụng trong phòng ngủ chỉ có L và cháu Th nên L đã thực hiện hành vi hiếp dâm cháu Kh.¹¹ Vụ án này cho thấy, chính sự suy đồi, xuống cấp về mặt đạo đức nên L đã bất chấp tình cảm bạn bè với vợ chồng ông Kh, vì thú tính mà xâm hại cuộc đời của cháu Th. Đây cũng là bài học kinh nghiệm để mọi gia đình cần cẩn trọng trong mọi mối quan hệ, nhất là quan hệ bạn bè nhằm tránh nguy cơ con cháu mình trở thành nạn nhân của tội phạm.

V. Kết luận

Từ các kết quả nghiên cứu nêu trên, chúng tôi kiến nghị *các giải pháp tăng cường phòng ngừa tình hình các tội xâm phạm nhân phẩm, danh dự của con người trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh từ góc độ nạn nhân như sau:*

- Tăng cường tuyên truyền, giáo dục để khắc phục các hạn chế trong nhân cách, thói quen của mỗi người.

¹⁰ Tòa án nhân dân Thành phố Hồ Chí Minh, Bản án số 338/2019/HSST ngày 12/9/2019 xét xử Nguyễn Văn H phạm tội hiếp dâm người dưới 16 tuổi.

¹¹ Tòa án nhân dân Thành phố Hồ Chí Minh, Bản án số 206/2020/HS-ST ngày 22/6/2020 xét xử Võ Ngọc L phạm tội hiếp dâm người dưới 16 tuổi.

Nhân cách của mỗi con người đều được hình thành trong suốt quá trình giáo dục của gia đình, nhà trường và xã hội. Chính vì lẽ đó, vấn đề về giáo dục cũng cần phải được chú trọng. Tiếp tục đầu tư, chú trọng vào chất lượng đào tạo, đảm bảo giáo viên, giảng viên phải đáp ứng đủ những tiêu chuẩn theo quy định của Bộ Giáo dục – Đào tạo. Tạo ra thế hệ thầy, cô giáo nhiệt tình, yêu nghề, dạn dĩ và trẻ trung để có thể quản lý chặt chẽ học sinh trong suốt quá trình đào tạo nhằm giảm thiểu nhất có thể tình trạng bỏ học, chơi games, tụ tập, tham gia vào các tệ nạn xã hội.

Một nội dung quan trọng trong việc đào tạo cần tiếp tục được xem xét, cần nhắc vào chương trình học là việc giảng dạy kiến thức pháp luật đại cương cho từng cấp sao cho phù hợp với từng lứa tuổi học tập. Việc giúp cho các em xác định được hành vi nào được xem là vi phạm pháp luật, bị cấm thực hiện là điều cần thiết để các em có những cái nhìn cơ bản nhất về các vấn đề này khi việc truy cập Internet đối với thế hệ tương lai càng trở nên dễ dàng hơn. Từ đó cũng có thể tạo ra tư duy chọn lọc cho các em khi tìm tòi, khám phá các kiến thức từ các nguồn khác nhau, từ đó nâng cao cảnh giác, phòng tránh nguy cơ bị lợi dụng trở thành nạn nhân của tội phạm.

Để đạt được những nhiệm vụ trên, ngành giáo dục nói chung và UBND các cấp trên địa bàn thành phố Hồ Chí Minh cần chú trọng hơn vào công tác giáo dục, phải xác định giáo dục là nhiệm vụ trọng tâm trong việc phát triển Thành phố, tập trung đầu tư, nâng cao chất lượng đào tạo, đảm bảo giáo viên, giảng viên các cấp phải đáp ứng đủ những tiêu chuẩn theo quy định mà Bộ Giáo dục – Đào tạo đã đặt ra. Xây dựng các trường học, trường

Đại học trở thành những trung tâm đào tạo tầm cơ khu vực và quốc tế. Ưu tiên đầu tư cho các Trường đại học trọng điểm như chuỗi trường học của FPT, các Trường học danh tiếng như: THPT Chuyên Lê Hồng Phong, Trần Đại Nghĩa, Phổ Thông Năng Khiếu, Bách Khoa TP HCM, Đại học Kinh tế TP HCM,... cập nhật, tiếp nhận và phối hợp đào tạo với các nước trên thế giới. Tiếp tục xã hội hoá giáo dục tạo ra thế hệ giáo viên nhiệt tình, yêu nghề mà không bận tâm đến sinh hoạt hàng ngày, từ đó nâng cao chất lượng học tập. Xây dựng nội dung giảng dạy kiến thức về pháp luật với các hình thức sinh động hơn thông qua các công nghệ trực tuyến, mạng xã hội như Youtube, Facebook,... để cho học sinh, sinh viên dễ tiếp cận, phù hợp với từng lứa tuổi, cấp học, hình thức đơn giản, dễ hiểu để cho trẻ em, thanh thiếu niên biết về những tệ nạn xã hội cần phải tránh, hướng dẫn các em cách để bảo vệ mình khỏi các hành vi xâm phạm tình dục, bảo vệ bản thân trước nguy cơ bị người khác lôi kéo, dụ dỗ vào con đường phạm tội. Nghiêm cấm các thầy giáo, cô giáo và các cơ sở giáo dục trên địa bàn Thành phố chạy theo thành tích, đầu tư xây dựng cơ sở vật chất, các sân chơi lành mạnh, phong phú, đa dạng cho mọi lứa tuổi ở các trường cấp 1 và trường phổ thông như mô hình đội, nhóm, câu lạc bộ thể dục thể thao, văn nghệ,... giúp các em có nhiều tầng lớp bảo vệ khỏi tệ nạn xã hội và tình trạng quấy rối tình dục, từ đó giảm thiểu đáng kể nguy cơ trở thành nạn nhân của các tội phạm xâm phạm NPDD của con người tại TP HCM.

- Tăng cường sự quan tâm, chăm sóc, trách nhiệm của cha mẹ đối với con và sự gắn kết của các thành viên trong gia đình.

Thực hiện Kế hoạch triển khai Chiến lược phát triển gia đình Việt Nam, TPHCM đã xác định mục tiêu phấn đấu 92% gia đình và cộng đồng được tiếp cận, phổ biến, tuyên truyền tốt về các chủ trương, chính sách pháp luật về hôn nhân và gia đình, bình đẳng giới, phòng, chống bạo lực gia đình; cung cấp kiến thức, kỹ năng về gia đình, hôn nhân cho nam nữ thanh niên trước khi kết hôn; kết hôn đúng tuổi pháp luật quy định. Bên cạnh đó, phấn đấu 96% hộ gia đình tiếp cận thông tin, kỹ năng, kiến thức chăm sóc phụ nữ mang thai, nuôi con nhỏ; hộ gia đình được tiếp cận với chính sách dân số và kế hoạch hoá gia đình, không lựa chọn giới tính thai nhi; hộ gia đình và thành viên gia đình được hưởng thụ các dịch vụ hỗ trợ y tế. Phấn đấu 91% hộ gia đình nghèo, hộ cận nghèo được cung cấp kiến thức, kỹ năng để phát triển kinh tế gia đình; cung cấp thông tin về chính sách, pháp luật và được thụ hưởng các dịch vụ hỗ trợ gia đình. Đồng thời, tổ chức các hoạt động tuyên truyền đa dạng dưới nhiều hình thức phong phú nhằm nâng cao nhận thức của cộng đồng, gia đình về vai trò, vị trí của gia đình, về phòng, chống bạo lực gia đình; xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực phòng, chống bạo lực gia đình và công tác bình đẳng giới trong gia đình... Đây là những mục tiêu rất thiết thực nhằm phát huy vai trò của gia đình, tạo môi trường giáo dục sớm, góp phần xây dựng con người có nhân cách, lối sống tốt đẹp, phát triển toàn diện, trở thành trung tâm, chủ thể, nguồn lực quan trọng nhất trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Các mô hình xây dựng “Gia đình văn hoá” hay “Khu phố văn hoá” đã được triển khai trên phạm vi cả nước nói chung và TP HCM nói riêng nhằm nâng cao dân trí như là một biện pháp hiệu quả cho việc giữ gìn trật tự, an toàn xã hội trên địa bàn thành phố. Các mô hình như “phụ nữ hai

giới”, “nuôi con khoẻ, dạy con ngoan” ... đã cho thấy hiệu quả của việc giáo dục các đối tượng trong độ tuổi thanh, thiếu niên có những nhận thức đúng đắn về xã hội. Bởi lẽ, như đã dự báo, đối tượng này vẫn đang và sẽ là nhóm đối tượng cao nhất trong nhóm tội xâm phạm danh dự, nhân phẩm của người khác khi họ là những cá nhân tiếp xúc nhiều nhất với mạng xã hội và Internet. Vai trò của gia đình rất quan trọng, vì gia đình là nơi đầu tiên để hình thành nhân cách của con người. Do đó, các bậc cha mẹ, trước hết phải là những người có văn hoá, có nếp sống chuẩn mực, là tấm gương sáng cho các con học tập trên mọi phương diện của cuộc sống, đồng thời cũng phải kịp thời nắm bắt những thay đổi về tâm lý, các nhu cầu, nguyện vọng của con cái, dạy con tránh xa những văn hoá phẩm tiêu cực, độc hại, sai trái của xã hội. Trong cách nuôi dạy con cái, các bậc phụ huynh phải có sự thống nhất phương pháp giáo dục phù hợp, tránh tình trạng quá nuông chiều hoặc quá khắt khe, làm cho con cái không còn biết tôn trọng cha mẹ, hay tệ hơn là không thể phân biệt được đúng sai, dạy cách xây dựng mối quan hệ bạn bè, đồng nghiệp trong sạch, lành mạnh, tránh xa những tệ nạn xã hội. Từ đó, tạo ra môi trường gia đình thật sự tốt cho sự phát triển của họ, đồng thời cũng giảm thiểu đáng kể khả năng họ trở thành người thực hiện các hành vi phạm tội trong nhóm tội phạm này. Bên cạnh đó, các cơ quan quản lý nhà nước về gia đình và trẻ em thường xuyên tổ chức các cuộc gặp mặt với gia đình tại khu vực quản lý, để từ các cuộc gặp gỡ đó, cơ quan quản lý nhà nước kết hợp với tổ dân phố, khu phố lòng ghép hướng dẫn các bậc cha, mẹ về kỹ năng xây dựng hạnh phúc gia đình, kỹ năng chăm sóc, giáo dục con mà đặc biệt là về giáo dục sinh lý, vấn đề vẫn còn rất nhạy

cảm với các bậc phụ huynh đối với con của mình, nhưng việc cởi mở trong việc giúp con nhận thức đúng đắn về sinh lý là vấn đề cần thiết, từ đó hạn chế được những tội phạm mới liên quan đến xâm phạm danh dự, nhân phẩm của con người. Ngoài các bài học kỹ năng, kiến thức pháp luật cũng cần phải được nhân rộng trong quần chúng, nâng cao hiểu biết pháp luật của người dân nhằm giảm tỷ lệ vi phạm pháp luật, tội phạm về ác phương pháp giáo dục con cái, tránh những hành vi xâm phạm tình dục trẻ em, nuôi con an toàn để con không bị dụ dỗ, lôi kéo vào tội phạm, tệ nạn xã hội. Cùng với đó, vai trò của các tổ dân phố, các phường/xã cũng cần phải được chú trọng hơn nhằm có thể gắn kết các gia đình trong cộng đồng lại với nhau, là cầu nối cho các gia đình có thể chia sẻ về kỹ năng xây dựng hạnh phúc gia đình, kỹ năng chăm sóc, giáo dục con như là trung gian hoà giải cho các gia đình có nguy cơ rạn nứt, ly hôn, bất hoà trong tình làng nghĩa xóm,... Một gia đình luôn đoàn kết, gắn bó, tổ dân phố, thôn xóm luôn đoàn kết giúp đỡ, tương trợ nhau chắc chắn sẽ là bức tường thành vững mạnh đủ sức ngăn chặn nguy cơ trở thành nạn nhân của bất cứ tội phạm nào, trong đó có các tội xâm phạm NPDD của con người trên địa bàn TP HCM.

Tài liệu tham khảo:

[1]. Công an Thành phố Hồ Chí Minh, Báo cáo tại Hội nghị tổng kết 12 chương trình, đề án, kế hoạch hành động quốc gia vì trẻ em giai đoạn 2012-2020 trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh.

[2]. Quý Hiền, Quang Quý, Đấu tranh với tội phạm mua bán người ở TP Hồ Chí Minh, đăng trên Báo Nhân dân online ngày 14/01/2021. Nguồn: <https://nhandan.vn/da-tranh-voi-toi-pham-mua-ban-nguoi-o-tp-ho-chi-minh-post631701.html>.

[3]. Nguyễn Ngọc Hòa (2008), Tội phạm và cấu thành tội phạm. Nxb. Công an nhân dân

[4]. Thủ tướng Chính phủ, Chiến lược quốc gia phòng, chống tội phạm giai đoạn 2016 - 2025 và định hướng đến năm 2030 ban hành kèm theo Quyết định số 623/QĐ-TTg ngày 14 tháng 4 năm 2016.

[5]. Tòa án nhân dân huyện H Thành phố Hồ Chí Minh, Bản án số 338/2019/HSST ngày 13/11/2018 xét xử Thái Văn G phạm tội hiếp dâm.

[6]. Tòa án nhân dân Thành phố Hồ Chí Minh, Bản án số 206/2020/HS-ST ngày 22/6/2020 xét xử Võ Ngọc L phạm tội hiếp dâm người dưới 16 tuổi.

[7]. Tòa án nhân dân Thành phố Hồ Chí Minh, Bản án số 338/2019/HSST ngày 12/9/2019 xét xử Nguyễn Văn H phạm tội hiếp dâm người dưới 16 tuổi.

[8]. Tòa án nhân dân Thành phố Hồ Chí Minh, Tổng hợp số liệu thống kê giai đoạn 2010-2021.

[9]. Trần Hữu Tráng, Nạn nhân của tội phạm, Nxb. Giáo dục Việt Nam, 2011.

[10]. Trường Đại học Luật Hà Nội (2016), Giáo trình Tội phạm học. Nxb. Công an nhân dân

[11]. Trường Đại học Luật Hà Nội (2019), Giáo trình Luật Hình sự Việt Nam, Phần chung. Nxb. Công an nhân dân

[12]. Trường Đại học Luật Hà Nội (2019), Giáo trình Luật Hình sự Việt Nam, Phần các tội phạm, Quyển 1. Nxb. Công an nhân dân

[13]. Võ Khánh Vinh (2008) Giáo trình Tội phạm học (In lần thứ 3 có sửa đổi, bổ sung). Nxb Công an nhân dân

Địa chỉ tác giả: Tòa án nhân dân cấp cao tại Thành phố Hồ Chí Minh

Email: phantongoc@gmail.com

